

Η ΣΙΑΤΙΣΤΑ ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΣΑ

§ 41. Η επομένη της μάχης

Η επομένη ημέρα ύστερα από τη μάχη ανέτειλεν. Οι Σιατιστείς άνδρες και γυναίκες, μικροί και μεγάλοι, με την πένθιμη κρούση των κωδώνων των εκκλησιών σπεύδουν στο Τραμπάντζειο Γυμνάσιο και στο ναό των Αγίων Αποστόλων, όπου είχαν μεταφερθεί οι πεσόντες στη μάχη, για να εκτελέσουν επιβαλλόμενον ιερόν καθήκον προς τους νεκρούς σωτήρας τους. Σπεύδουν, για να συνοδεύσουν τους τιμημένους νεκρούς στην τελευταία τους κατοικία. Σπεύδουν, για να θάψουν τα άγια λείψανα των προμάχων της σωτηρίας της Σιατίστης, να τους εκφράσουν τη βαθιά τους ευγνωμοσύνη και να τους βεβαιώσουν ότι όχι μονάχα αυτοί, εφ' όσον θα βρίσκονται στη ζωή θα τους ευγνωμονούν, αλλά και αποθνήσκοντες θα απαιτήσουν από τους διαδόχους τους να δώσουν ένορκη υπόσχεση ότι όχι μονάχα θα τους ενθυμούνται ευγνώμονα, αλλά και ότι θα μιμηθούν το παράδειγμά τους, σπεύδοντας εκεί όπου η προστασία των αδελφών που κινδυνεύουν τους καλεί, για να κατεργασθούν (σμιλεύσουν) με το χύσιμο του αίματός τους τη δόξα και το μεγαλείο της μεγάλης πατρίδος Ελλάδος. Σπεύδουν, όπως θερμάνουν με ένα θερμό δάκρυ τα ψυχρά και δαφνοστεφή μέτωπα των νεκρών και αντικαταστήσουν τους οικείους τους, και μάλιστα τις δόλιες Μάνες τους, μακράν των οποίων βρήκαν τον ένδοξο θάνατο.

Ήταν συγκινητικό και σπαραξικάρδιο θέαμα να βλέπει κανείς τα λεβεντόπαιδα εκείνα της Ελλάδος, που χθες πηδούσαν τους βράχους του βουνού της Σιατίστης σαν άλλα ζαρκάδια, σήμερα να βρίσκονται μπροστά μας άφωνα, ακίνητα, ωχρά και μαραμένα, έτοιμα να καλυφθούν από την ψυχρή του τάφου πλάκα.

Η εκπλήρωση δε του καθήκοντος αυτού, εάν υπάρχει κάποια αίσθηση στους αποθανόντας, θα έχει ευχαριστήσει πολύ τις ψυχές των νεκρών μας, διότι είδαν ότι δεν έχυσαν το τίμιο αίμα τους για ένα αχάριστο λαό, αλλά για ένα ευγνώμονα λαό, που του άξιζε να γίνουν ολοκαύτωμα, για να <του> σώσουν την τιμή, τη ζωή και την περιουσία του.

Η κηδεία των πεσόντων έγινε πάνδημη, με την προσήκουσα τιμή. Την παρακολούθησαν οι αρχές του τόπου, ο κλήρος και τα σχολεία. Κατετέθησαν πολλοί στέφανοι και ο οπλαρχηγός και ποιητής

Κ. Διγενάκης τούς απεχαιρέτισε με μια συγκινητικότητα αποχαιρετιστήρια προσφώνηση. Ρίψαμε επάνω στα λείψανά τους ολίγο χώμα, ευχόμενοι να έχουν ελαφρά τη γαία, υψώσαμε κοινή φωνή κράζοντας το «αιωνία τους η μνήμη» και γυρίσαμε στα σπίτια μας με την καρδιά σφιγμένη από συγκίνηση και με ένα σπουδαιότατο και εθνοσωτήριο δίδαγμα, ότι η εθνική αλληλεγγύη απαιτεί να [σπεύδομεν πρόθυμα] εκεί όπου μας καλεί η πατρίς, χωρίς να λογαριάζομεν την οικογένεια, τις τιμές, τις απολαύσεις που θα χάσομε και χωρίς να λυπούμεθα τη ζωή μας, εις ένα δε μόνο να αποβλέπομε, πώς θα μπορέσομε να φέρομε σε αίσιο πέρας το έργο, του οποίου την εκτέλεση μας εμπιστεύεται η Πατρίς.

§ 42. Η αναχώρηση των στρατευμάτων και η προπομπή

Αφού οι στρατιωτικές δυνάμεις εξετέλεσαν το τελευταίο καθήκον στους συναδέλφους τους, που τους <απο>χωρίστηκαν δια παντός, ήρχισαν να ετοιμάζονται δια την περαιτέρω νικηφόρο πορεία στη ΒΔ. Μακεδονία.

Την επομένη, λοιπόν, ημέρα, προπεμπόμενοι από όλους τους Σιατιστείς, ανεχώρησαν με ψυχική συντριβή βαδίζοντας στη (προς τη) Λειψίστη <Νεάπολη>:

*«Άπαντες οι Σιατιστείς, (γράφει ο συγγραφέας των εθελοντικών Σωμάτων), είχαν εξέλθει προς προπομπήν. Άπασαι αι ευγενείς Σιατιστιναί, με δάκρυα εις τους οφθαλμούς και μη ευρίσκουσαι λέξεις καταλλήλους δια να εκφράσωσιν τας εαυτών ευχαριστίας προς τους σωτήρας των, εξήρχοντο εκ των οικιών αυτών προθυμοποιούμεναι να προσφέρωσιν αυτοίς αναψυκτικόν τι».*¹

§ 43. Απόφασις των Σιατιστινών σε ένδειξη ευγνωμοσύνης

Ύστερα από την αναχώρηση των στρατιωτικών δυνάμεων και αφού οι Σιατιστείς συνήλθαν από την ψυχική συντριβή και τις εξαιρετικές συγκινήσεις, συνήλθαν οι πρόκριτοι σε γενική συνέλευση και προέβησαν σε απόφαση, η ημέρα της μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου [όπως] καθιερωθεί ως ημέρα αργίας·<να> τελείται κατ' αυτήν μνημόσυνο στο ναό των Αγίων Αποστόλων, <να> εκφωνείται επιμνημόσυνος λόγος και <να> καταβληθεί προσπάθεια για την ανέγερση ΗρώουΤο Ηρώο δε δεν εβράδυνε να ανεγερθεί, χάρις στη μεγαθυμία του ευεργετικού ζεύγους Μιχαήλ Κουκουλίδου και

¹ Σταύρου Κελαϊδή, *ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΡΗΤΩΝ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ*, σελ. 151.

Αλεξάνδρας Μ. Κουκουλίδου, το γένος Κώτσιου Πάντου, και έκτοτε, τακτικά και ευλαβικά μετά το ετήσιο μνημόσυνο μεταβαίνουν εκεί οι μαθηταί όλων των σχολείων και καταθέτουν στεφάνους.

§ 45. Τα επέτεια μνημόσυνα

Συμπληρούνται τώρα 35 χρόνια από τη μάχη της Σιατίστης και έκτοτε, κάθε χρόνο την ημέρα αυτή, συγκεντρωνόμαστε στο ναό των Αγίων Αποστόλων, όπου είναι το Νεκροταφείο, και αναπολούμε οι γεροντότεροι την πρωτοφανή αγωνία για τον καθένα μας και την πρωτοπαθή συγκίνηση για τα θύματα που είχαμε τη μέρα εκείνη. Την αγωνία, λέγω, που είχαμε για τα αποτελέσματα που θα είχε η μάχη της ημέρας εκείνης και την ψυχική συντριβή για τα θύματα που φέρνονταν στην πόλη, νεκρούς και πληγωμένους. Ναι, κάθε χρόνο την μέρα αυτή συγκεντρωνόμαστε στο μέρος που είναι των θυμάτων οι τάφοι, που πάντοτε για μας τους Σιατιστείς θα είναι νωποί, για να προσφέρομε τα δάκρυστά μας σαν μια σπονδή ευγνωμοσύνης.

Κάποιος είπε ότι είναι ωραία και συμπαθητική η παρηγοριά των επετείων. Και είχε δίκαιο. Η σκιά του παρελθόντος υψώνεται και πάλιν ενώπιόν μας και μας φέρνει μπροστά στα μάτια μας τους θυσιάσαντας τη ζωή τους για την ευτυχία μας. Αλλ' εκείνοι δεν ζουν στην ψυχήν μας τις ολίγες μονάχα ώρες της επετείου <της> θείας θυσίας τους. Είναι ακατάλυτοι, είναι αλησμόνητοι και θα μένουν αλησμόνητοι και στη μνήμη των επερχομένων γενεών. Μας αφήκαν υποδείγματα αρετής, υποδείγματα αγάπης προς την πατρίδα με το θάνατό τους. Έζησαν με το ίνδαλμα της αγάπης προς την πατρίδα και με το ίνδαλμα αυτό αντίκρισαν το θάνατο. Το βήμα μας το ωθεί στο μνήμα τους όχι μονάχα η επιθυμία να προσευχηθούμε για την ανάπαυση των ψυχών τους, αλλά και για να πάρουμε από τους τάφους τους διδάγματα για τη ζωή μας. Διότι, όταν ένας λαός ολισθήσει, όπως ημεείς σήμερα, μονάχα από τους τάφους μπορεί να πάρει διδάγματα για την ανύψωσή του.

Σ.<ημεϊώμα> Σ.<υγγραφέα> Ας μου επιτραπεί μια παρατήρηση εδώ για την πλήρωση κάποιου κενού. Έπρεπε, κατά την ταπεινή μου γνώμη, η Σιάτιστα, εκτός της αποφάσεως που έλαβε για την 4^η Νοεμβρίου [όπως προβεί] και σε κάποια απόφαση προκειμένου για την 13 Οκτωβρίου 1912, που είναι η ημέρα της απελευθερώσεως αυτής. Η 13^η Οκτωβρίου είναι η ημέρα που η Σιάτιστα με επανάσταση έκοψε τα δεσμά της πικρής και μαύρης δουλείας της και ανεκήρυξεν εαυτήν ελεύθερη. Έπρεπε, λοιπόν, να αποφασισθεί και η

ημέρα αυτή [όπως καθιερωθεί] ως ημέρα αργίας και πανηγύρεως, να τελείται πανηγυρική δοξολογία, να ακολουθούν παρελάσεις μαθητών, δημόσιοι εθνικοί χοροί, απαγγελίαι ποιημάτων πατριωτικού περιεχομένου, παραστάσεις θεατρικές ανάλογες, λόγοι πανηγυρικοί και ό,τι άλλο επιβάλλεται σε παρομοίας φύσεως εορτές. Η 4^η Νοεμβρίου είναι για τη Σιάτιστα ημέρα πένθιμη. Η 13^η Οκτωβρίου όμως είναι ημέρα χαράς και αγαλλιάσεως, ημέρα υπερηφανείας και ευθυμίας.

(Αποσπάσματα από το βιβλίο του Φ. Ζυγούρη *ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΥΤΗΣ* σ.384 κ. ε.).

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗ ΣΙΑΤΙΣΤΑ

....Η πολεμική ατμόσφαιρα είχε κοπάσει.

Στας 12 Οκτωβρίου 1912 η Σιάτιστα εδοκίμασε την μεγαλύτεραν χαράν, απετίναξεν τον ζυγόν της Τουρκικής δουλείας και ύψωσε την κυανόλευκον. Στας 4 Νοεμβρίου 1912 όμως πολυάριθμος Τουρκικός στρατός επετέθη διά να ανακαταλάβη αυτήν, αλλά συνετρίβη στα πρόθυρα της πόλεως και το τελειωτικόν κτύπημα έδωσαν εις αυτόν κατά την μεγάλην μάχην της Σιατίστης οι άνδρες της ηρωικής πυροβολαρχίας υπό τον ατρόμητον λοχαγόν Νικόλαον Κλαδάν.

Οι Σιατιστείς ελεύθεροι πλέον επεδόθησαν εις τας ειρηνικάς ασχολίας των.

Κατά τα μέσα του Δεκεμβρίου 1912 μετά τας επιχειρήσεις της Κορυτσάς η πυροβολαρχία του Κλαδά διετάχθη να έλθη στη Σιάτιστα και να παραμείνη εκεί προς ανάπαυσιν. Την ηρωικήν πυροβολαρχίαν αυτήν οι Σιατιστείς υπεδέχθησαν με ασυγκράτητον ενθουσιασμόν, επειδή στενοί δεσμοί αγάπης συνέδεον αυτούς με τους άνδρας αυτής από της 4^{ης} Νοεμβρίου, ημέρας της μάχης της Σιατίστης.

Τα Χριστούγεννα επλησίαζαν. Την παραμονήν των Χριστουγέννων οι κάτοικοι της Σιατίστης έχοντες εν τω μέσω αυτών και τους ηρωικούς άνδρας της πυροβολαρχίας Κλαδά, την οποίαν ελάτρευον, διότι την ευτυχή έκβασιν της μάχης και την σωτηρίαν της πατρίδος από τους βανδαλισμούς των βαρβάρων Τούρκων απέδιδον εις την δράσιν αυτής, ητοιμάζοντο ελεύθεροι να εορτάσωσι τα Χριστούγεννα κατά τον πλέον πανηγυρικόν τρόπον. Όλαι αι οικίαι και τα καταστήματα δημόσια και ιδιωτικά σημαιοστολίσθησαν. Πανταχού έβλεπες το κυανόλευκον χρώμα. Την πρωίαν της παραμονής τα μικρά παιδιά κρατούντα ρόπαλα και κτυπώντα τας θύρας των σπιτιών κατά τα πατροπαράδοτα έθιμα ελάμβανον φιλοδωρήματα, ενώ έψαλλον επίκαιρα χριστουγεννιάτικα τραγούδια και προ παντός τα κάλανδα.

«Κόλιαντα μπάμπου μ' κόλιαντα

κι' εμένα την κολιαντίνα.

Κι' εμένα την τρανύτερη

και τώρα κι' από χρόνου»

Η κίνησις εις την αγοράν ήτο εξαιρετική. Λαμποκοπούσαν τα πρόσωπα από τη χαρά για την απόκτηση της ελευθερίας. Ενύκτωσεν και ήσυχοι και ευτυχείς οι προ ολίγου σκλάβοι κοιμούνται χωρίς κανένα φόβον, ελεύθεροι.

Τα μεσάνυχτα είναι περασμένα, οπότε κατά την τετάρτην πρωινήν ώραν οι καμπάνες κτυπούν χαρμόσυνα στην επάνω συνοικία στη Χώρα και καλούν τους Χριστιανούς στον ναόν του Αγίου Αθανασίου, όπου θα ψαλή η Ακολουθία των Χριστουγέννων. Ο περικαλλής ιστορικός Μητροπολιτικός ναός της Σιατίστης του Αγίου Δημητρίου με τα ανεκτίμητα κειμήλιά του είχε γίνει παρανάλωμα του πυρός. Μέχρι της εκ νέου ανεγέρσεως αυτού εχρησιμοποιείτο ως Μητροπολιτικός ναός ο ναός του Αγίου Αθανασίου ευρισκόμενος εις την βορείαν είσοδον της πόλεως. Πλησίον του ναού τούτου και απέναντι εις τον περίβολον ενός άλλου ναού της Αγίας Τριάδος είχαν ταχθή τα πυροβόλα κατά την μάχην της 4^{ης} Νοεμβρίου και νωπά ήσαν ακόμη τα ίχνη της μάχης εκείνης. Λαμποκοπάει ο ναός του Αγ. Αθανασίου από τους ρυθμικώς κινουμένους πολυελαίους, τα κηρία και τα κανδήλια. Δεξιά ο καλλίφωνος και ανυπέρβλητος εις την τεχνικήν απόδοσιν της Βυζαντινής μουσικής θεολόγος ιερέυς Ιωάννης Παπανικολάου και αριστερά ο Παπαλάζαρος Κουρσάνος με τις γλυκερές ψαλμωδίες των μεταρσιώνουν τους πιστούς Χριστιανούς. Οι αξιωματικοί της πυροβολαρχίας με τους άνδρας καταλαμβάνουν τιμητικήν θέσιν εις το μέσον του ναού.

.... Οι ξένοι και οι πτωχοί ετύγχανον ιδιαίτερας περιποιήσεως κατά τας ημέρας των Χριστουγέννων από τους φημιζομένους δια τα φιλόξενα αισθήματά των Σιατιστείς. Ο Δήμαρχος της πόλεως, ο αείμνηστος ιατρός Μηνάς Θεοδώρου ο άρχων κατά την πολεμικήν περίοδον της περιφερείας Σιατίστης, τύπος ανοικτόκαρδος και χαρούμενος, γεμάτος χιούμορ και γλεντζές, αφιλοκερδής και πρόθυμος είχε κεκλημένους στο σπίτι του τον λοχαγόν τότε Κλαδάν με τους αξιωματικούς της πυροβολαρχίας.

Κατά τα μεσημβρινάς ώρας εις το ιστορικόν καφενεϊόν του Κων. Βζούκα στην πλατεία των Τριών Πηγαδίων είχε στρωθή τραπέζι και οι άνδρες της πυροβολαρχίας συναδελφωμένοι με διαφόρους πολίτας έφαγον και έπιον αρκετό κρασί και έπειτα ήρχισε το γλέντι. Με τα επιτυχημένα αστεία του ο Κων. Βζούκας, την ετοιμότητα και την φαιδρότητά του είχε κατακτήσει την συμπάθειαν όλων των Σιατιστέων.

..... Μετά το Εσπερινόν επηκολούθησεν δεξίωσις εις το Δημαρχεῖον. Φίλομειδέστατος ο Δήμαρχος Θεοδώρου υποδέχεται τους αξιωματικούς και οπλίτας και τους διαφόρους προκρίτους και πολίτας εν γένει.

(Αποσπάσματα από το ομότιτλο άρθρο του Γεωργίου Γκανούλη, το οποίο δημοσιεύτηκε στο *ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ* 1957 του Ν. Σφενδόνη).

Η ΣΙΑΤΙΣΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΟΥΣΑ ΜΕΤ' ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΥ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΝ ΤΗΣ

ΣΙΑΤΙΣΤΑ, 5. Γενεθ' ἡ
κατακραυγὴ καὶ τῆς πόλεως
ἐπὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τῆς
ἀπελευθερώσεως αὐτῆς δια-
τῆς μετὰ τὴν μάχην τῆς
4ης Νοεμβρίου 1912 τῆς
λαοῦ ἐκπληροφόρησιν
ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προφήτου
Ἡλίου, πενθίμως διακεκοσμημένω
ὑπὲρ τῶν ἐνδόξως πεσόντων.

Μετά τὴν συγκινητικὴν καὶ
ἐπιμνημόσυνον τελετὴν παρί-
σταντο ὁ Διοικητικὸς ἐπίτροπος κ.
Κουσίδης, ὁ Δήμαρχος κ.
Θεοδώρου μεθ' ἀπάντων
τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ
Συμβουλίου, ἅπας ὁ κλήρος,
τοὶ προσωπικὸν καὶ οἱ μαθηταὶ
τῶν σχολῶν καὶ ἀπείρουν
πλήθος.

Μετά τὴν ἐπιμνημόσυνον
τελετὴν ὁ κ. <Θωμάς> Παπαδημη-
τρίου <διδάσκαλος> ἐξεφώνησεν
κατάλληλον τῇ περιστάσει
λόγον, συγκινήσαντα μέχρι
δακρύων καὶ εξαίροντα
θερμῶς τὴν σπουδαιότητα
τῆς νίκης τῆς 4ης Νοεμβρίου.

Ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐν
προφανεί συγκινήσει τὸ
ἀπειρον ἐκκλησίασμα
μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς
τοὺς τάφους τῶν ἡρώων
μας, ὅπου μετὰ τὸ
κεκανονισμένον τρισάγιον
ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ψυχῶν
τῶν ἐλευθερωτῶν μας
ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος
κ. Τριγγέτας ἀπήγγειλεν
ἐλεγείον προκαλέσαν
ἄφθονα τὰ δάκρυα τῶν
παρισταμένων, ἐν τῷ
μεταξύ

Η ΣΙΑΤΙΣΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΟΥΣΑ ΜΕΤ' ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΥ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΝ ΤΗΣ

ΣΙΑΤΙΣΤΑ, 5 (του ανταποκριτοῦ μας). Ἡ πόλις μας ἐπὶ τῷ εορτασμῷ
τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς δια τῆς μεγάλης μάχης τῆς 4^{ης} Νοεμβρίου
1912 ἐτέλεσεν πάνδημον μνημόσυνον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προφήτου
Ἡλίου, πενθίμως διακεκοσμημένω ὑπὲρ τῶν ἐνδόξως πεσόντων.

Κατὰ τὴν συγκινητικὴν αὐτὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν παρίσταντο
ὁ Διοικητικὸς ἐπίτροπος κ. Κουσίδης, ὁ Δήμαρχος κ. Θεοδώρου μεθ'
ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἅπας ὁ κλήρος, τὸ
προσωπικόν καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολῶν καὶ ἀπείρουν πλήθος.

Μετά τὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν ὁ κ. <Θωμάς> Παπαδημητρίου
<διδάσκαλος> ἐξεφώνησεν κατάλληλον τῇ περιστάσει λόγον,
συγκινήσαντα μέχρι δακρύων καὶ εξαίροντα θερμῶς τὴν
σπουδαιότητα τῆς νίκης τῆς 4^{ης} Νοεμβρίου.

Ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐν προφανεί συγκινήσει τὸ ἀπειρον ἐκκλησίασμα
μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς τοὺς τάφους τῶν ἡρώων μας, ὅπου μετὰ τὸ
κεκανονισμένον τρισάγιον ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ψυχῶν τῶν ἐλευθερωτῶν
μας ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος κ. Τριγγέτας ἀπήγγειλεν ἐλεγείον
προκαλέσαν ἄφθονα τὰ δάκρυα τῶν παρισταμένων, ἐν τῷ μεταξύ

τούτω οι μαθηταί και αι μαθήτριαι εστεφάνωναν και έρραινον με άφθονα άνθη τους τάφους των πεσόντων κατά την χαρμόσυνον ταύτην ημέραν.

Μετά ταύτα το Δημοτικόν Συμβούλιον εν σώματι καθώς και κοινοτική επιτροπή επεσκέφθη κατ' οίκον τους τραυματίας της ιστορικής μάχης κ. κ. Ηρακλήν Γκιουλέκαν, Αθ<ανάσιον> Χατζηζήσην, Λάζ<αρον> Κατσιανίκον και την χήραν του φονευθέντος συμπολίτου μας Γεωργ<ίου> Τσίπου.

Μετά μεσημβρία οι μαθηταί άδοντες πατριωτικά τραγούδια μετά του προσωπικού των Σχολών ημών, παρακολουθούντος απείρου πλήθους εξέδραμον εις το πεδίον της μάχης Καστράκι² ένθα οι μαθηταί δι' ασμάτων εξύμνησαν τον ηρωισμόν των πεσόντων.

Αφ' ετέρου ο κ. Γκιουλέκας απήγγειλεν προσλαλιάν εξυμνούσαν την γλυκύτητα του θανάτου υπέρ Πατρίδος, εν τέλει της οποίας προσφωνήσας τους μαθητάς απέσπασε παρ' αυτών ένορκον υπόσχεσιν ότι θα μιμηθούν τους ενδόξως πεσόντας ήρωας.

Τέλος ο Διευθυντής του Μονοπωλείου των Καπνών Γκαργκατσούιας προσέφερεν αναψυκτικά εις τον λαόν και τους μαθητάς, οίτινες επιστρέφοντες παρήλασαν δια της κεντρικής οδού μέχρι της αγοράς της Γερανείας, του κ. Ζυγούρη ευχηθέντος τοις μαθηταίς όπως εύρουν όμοιον θάνατον προς τον των πεσόντων ηρώων μας εν τη απελευθερώσει των υποδούλων αδελφών.

Η παρέλασις διελύθη 6 μ.μ.

Ανταποκριτής

(Εφημερίδα Θεσσαλονίκης *MAKEΔONIA*, φ. 5^{ης} /11/1913, σελ.3).

² Η επίσκεψη των μαθητών των σχολείων της πόλης μας στην επέτειο της Μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου 1912 στο πεδίο της Μάχης συνεχίζεται αδιάλειπτα μέχρι τις μέρες μας.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΡΟΣ

ΣΙΑΤΙΣΤΑ. Νοεμβρίου. — "Η 4 Νοεμβρίου κατ' έν ένατο ή μάχη της Σιατίστης εις τό πρό- θυρον αυτής, εις τήν τήν πόλιν μιας ήμερας ιστορική και μεγάλη.

Ημέρας κατά τήν ήμεραν ταύτην τή Ελληνική και ασετική παλλη- κεία υπό τους γενναίους των άρ- χηγούς **Καταχάκη, Παπαδημη- τριον** και τήν άειφανήτων **Κατατοί- νην**, οι φιλότεροι και αλάνθεις συρ- γούς και άθλοφύλακες νέοι των ήρ- πιδων ταγμάτων υπό τους λιμ- νικούς ταγματάρχας **Παναγιώτην** και **Χουαύτην**, ή λιοντόθυρος πα- ραβόλῳ τῶν λόγων κ. **Κλα- ρῆ**, οι ήρωες παύσαντες και οι άνδρες **Γαριβαλδίνου** υπό τήν αὐτοῦ ὄρμηξιν των **Α. Ρό- μαν** ήρχίσαντο άκατάστατα κατά τήν λυσσαλέην άπερχομένην τουρ- κικὴν ταγματὸν και προέβησαν τή γενναίῳ των αὐτῶν κατασυνέ- ρειαν μὲν τὸν εἶχον, περιέσπαν δὲ τὸς βορρῆς και τῆς λεύας τῆς Σιατίστης εἰς καὶ τὸν πλοῦτον προσέφυγον τῆς άπερχομένης και εἰς- σέδαντο τὸ πῦρ τῆς **Ε' Μεταρ- χίας** μαχημένης τήν αὐτὴν ήμεραν βορείως τῆς **Καζόνης** παρὰ τὴν **Κάκονον**.

"Αλλή και ή Σιατίστη οὖν ὤλε- τον κατακαύσαντες εἰς τήν αἰάναν διαφύγοντες τῆς μάχης. Οι μὲν αὐτοὶ ἔλασαν τὸ δὲλα και συν- γωνοῦντο παρὰ τὸν αἰσῶρον τῶν εἰσέλθοντων και αὐτῶν αὐτῶν, οἱ δὲ γενναῖοι ἄλλοι μὲν άγόντες τροχματίζοντα, ἄλλοι παύσαντες μαχητὴν περιβόλῳ εἰς τοὺς μα-

ταγομένους ἐν τοῦ πύθον τῆς μάχης τροχματίζοντες καὶ... οἱ γραί- οι ἀνέβησαν τῆς ἀσκήσεως εἰδόν- τοι μὲν θορὰ δάκρυα κατὰ τῶν ἰσ- ρίων, ὅπως ὁ **Θωμάς** αὐτῶν καὶ νί- κης τῆς **Ελληνικῆς** ὁπλ. **Οὐδὲ** Σιατίστης κατὰ τήν φεδερὰν ἐκεί- νην σπινθὴν ἀνέβη τὴν φωνήν. Τότες ἦτο ή γενναίῳ χείρ των και ή παροῦστος εἰς τήν ήμεραν των **Ελληνικῶν** ὁπλων.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΙΑΤΙΣΤΑΙΩΝ

Τὴν ἐπέτειον λοιπόν τῆς μάχης τῆς 4 Νοεμβρίου προχθές ή Σια- τίστη πανδήμως και ἀποδοχτικῶς. Καίτοι ἦτο ήμερα αγοράς άπαντες άνακαταστάσαντες τῆς ήμερας των συνεκαταστάσαντες μὲ τήν ἀποτίει- σιν αὐτῶν στολὴν περί τῆν **9 π. μ.** ὥραν εἰς τὸν ναὸν τοῦ προφήτου **Ἰησοῦ** κατὰ τὸν άπερκατακείμενον μαθητῶν και μαθητριῶν, ἐνθα ἐ- φέλη κατανυκτικώτατον μνημόσυ- νον. **Ο** δὲ ἐν τῶν διδασκάλων κ. **Θωμάς Παπαδημητρίου** λίαν εὐ- γλώττως και λεπτομερώς περιέγραψε καὶ τῆς μάχης ταύτης ήρωισμὸν και λεπτομερώς περιέ- γραψε τὴν μάχην ταύτην ήρωισμὸν και λεπτομερώς περιέγραψε τὴν ήμεραν των άγωνισθέντων.

Ακολουθῶν οἱ πάντες ματῶν- τον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐνθα τῶ- ρον φιλοστόργως και άπερκατάως περικλείει τοὺς ἱερὸς τάφους των πεσόντων κατὰ τήν μάχην ταύτην καὶ τῆς μάχης τῆς Σιατίστης ἡ **Ε'** καὶ δὲ ἐφέλη τρισάγιον, ἑσπεριανὴν ὕμνον οἱ τόποι δὲ ἄνθων ὑπὸ των μαθητῶν, οἵτινες ήβησαν εἰς πάντες

μον ἔχον τὸ **ἱερόν** ή μνήμην κα- τανυκτικῶτα και ἀκολουθῶν ὁ δὲ των τροχματῶν τῆς Σιατίστη- ως κ. **Τριτάκης** ήρχισαντες εἰς ἑκατόν γάσσον λίαν άποτυχῶς τήν σφύριαν των ἡρώων ταύτων τῆς **4ης Νοεμβρίου**.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΓΡΑΦΑ

"Αρχὴ δὲ ἦτο και ή άπαντοῦς των διδασκάλων, οἵτινες ὡδήγησαν κατὰ παραβόλῳ τοὺς μαθητὰς των **Χρυσῶν** παρακαταστάσαντες και πολλοὺς πλῆθος ἀπὸ τῆς **Πα- νός**, ἐν ή **Καζόνῃ** ή μάχης. ὅπως ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆς **Αἰφῆς** και τῆς **Νίκης** καὶ τῶν αὐτῶν οἰο- μεν παραβόλῳ τῶν τροχματῶν καὶ αὐτῶν και διδῶντες τὸ πρὸς τήν πατρίδα κατέβησαν.

"Καὶ ὁ **Παπαδημητρίου** **Καταχάκης** κ. **Ε'** **Αποστόλου** ἀποτάχας πρὸς τῆς ἱερῆς αἰλῆς των ἡρώων νεκρῶν ἀπὸ τῆς αἰλῆς ἐν τοῦ προχθέρου ἐν- θυσιώδῳ προσελθὼν και λίαν ὑπο- νημαστὸν καὶ τοὺς μαθητὰς εὐ- χηλαῖς αὐτοῖς, ὅπως ἐν τῇ ἐπιτε- λείῳ τοῦ πρὸς τήν πατρίδα κατέ- βησαν καὶ τὸν μαθητῶν αὐτῶν πατριωτικὴν ἀρετὴν ἐπέδειξαν εἰς τὴν ἰδίαν εὐχόμενοι ἀλλήλους, ὅπως ὁ **Ἰησοῦς** αἰετὶς θεωρεῖται τὸ **ἔθνος** νίκης καὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ

Ιδιαίτερα υπηρεσία του ΕΜΠΡΟΣ

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΙΑΤΙΣΤΑΙΩΝ

.... Την επέτειον, λοιπόν, της μάχης ταύτης εώρτασεν προχθές η Σιάτιστα πανδήμως και επιβλητικῶς. Καίτοι ἦτο ήμερα αγοράς άπαντες εγκαταλείψαντες τας εργασίας των συνεκεντρώθησαν με την εορτάσιμον αὐτῶν στολήν περί την 9 π.μ. ὥραν εἰς τὸν ναὸν του προφήτου **Ηλίου** μετὰ των υπερκοκτακοσίων μαθητῶν και μαθητριῶν, ἐνθα ἐψάλη κατανυκτικώτατον μνημόσυνον. Ο δε των διδασκάλων κ. **Θωμάς Παπαδημητρίου** λίαν ευγλώττως και λεπτομερώς περιέγραψε τα της μάχης ταύτης εξυμνήσας τον ηρωισμόν των αγωνισθέντων. Ακολουθῶν οἱ πάντες μετέβησαν εἰς το νεκροταφεῖον, ἐνθα τόσον φιλοστόργως και υπερηφάνως περικλείει τους ιερούς τάφους των

πесόντων κατά την μάχην ταύτην η φιλόξενος της Σιατίστης γη. Εκεί δε εψάλη τρισάγιον, εστεφανώθησαν οι τάφοι δι' ανθέων υπό των μαθητών οίτινες έψαλαν εις πένθιμον ήχον το «Αιωνία η μνήμη» κατανυκτικώτατα και ακολούθως ο εκ των γραμματέων της Διοικήσεως κ. Τριγκέτης εξύμνησεν εις δημώδη γλώσσαν λίαν επιτυχώς την ευψυχίαν των ηρώων τούτων της 4^{ης} Νοεμβρίου.

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Ωραία δε ήτο και η έμπνευσις των διδασκάλων, οίτινες ωδήγησαν μετά μεσημβρίαν τους μαθητάς των Σχολών παρακολουθούντως και πολλού πλήθους επί της θέσεως, εν η διεξήχθη η μάχη όπως επί του τόπου τούτου της Δόξης και της Νίκης δια ζωντανών οιονεί παραδειγμάτων φρονιματίσωσιν αυτούς και διδάξωσι το προς την πατρίδα καθήκον.

Εκεί ο διευθυντής Αστικής κ. Ι. Αποστόλου αποταθείς προς τας ιεράς σκιάς των τιμίων νεκρών απήγγειλεν εκ του προχείρου ενθουσιώδη προσλαλίαν και λίαν φρονιμαστικήν δια τους μαθητάς ευχηθείς αυτοίς, όπως εν τη επιτελέσει του προς την πατρίδα καθήκοντος φανώσιν αντάξιοι των σήμερον υμνουμένων ηρώων, μεθ' ό οι εκδραμόντες προπορευομένων των λαβάρων και των μαθητών αδόντων πατριωτικά άσματα επέστρεψαν εις τα ίδια ευχώμενοι αλλήλοις, όπως ο Έγπιστος αείποτε δωρήται τω Έθνει νίκας και τρόπαια κατά των βαρβάρων.....

(Εφημερίδα Αθηνών *ΕΜΠΡΟΣ* φ.18^{ης} /11/1913).

ΚΗΡΥΞ		ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ	ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΡΧΩΝ		ΕΣΤΕΡΝΗΤΕ... 200 ΕΣΤΕΡΝΗΤΕ... 1192 Α. ΑΜΕΡΙΚΗ... 10	24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1931 *Απόβα μάχης*
ΧΑΝΙΑ, ΕΤΟΣ ΚΘ'. ΑΡΙΘΜ. 4.522		ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ	ΑΡΙΘΜ. ΤΗΛ. 27—ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡ. 1

ΑΘΗΝΑΙ, 23 'Οκτωβρίου.

ΤΟ ΗΡΩΟΝ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ

Προκειμένου την 8ην Νοεμβρίου 1931 ήμεραν Κυριακήν νά γαίνουν ἐν Σιατίστῃ Μακεδονίας τὰ ἀποκαλυπτήρια 'Ηρώου ἀνεγερθέντος δαπάναις τοῦ κ. Μιχ. Κουκλίδου τῶν πεσόντων τὴν 4 Νοεμβρίου 1911 ἐν Σιατίστῃ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν οἱ ἐκ Κρήτης κάτωθι ἥρωες: Γ. Καπιτοίνης 'Αξιωματικός, 'Εμμ. Φιλικάκης, Στυλ. Παπαδόπουρος 'Ευέλπης Στυλ. Μανουσάκης, Γ. Πωλογιώργης, Δ. Παπαμαλέκος, Δ. Παπαδάκης Γ. Καραγιαννάκης, 'Αθ. Λαδοδράκης, 'Ι. 'Ανδρουλάκης, Χρ. Χριστοδουλάκης, Γ. Γυπάκης, Ν. Φανουράκης, Εὐθ. Πετράκης, 'Α. Πετράκης, κλπ., προσκαλοῦνται ἵνα παρασῶσι εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια ὅσοι ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων τῶν πεσόντων ἐύλογονται.

ΚΗΡΥΞ		ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ	ΤΕΤΑΡΤΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΡΧΩΝ		ΕΣΤΕΡΝΗΤΕ... 200 ΕΣΤΕΡΝΗΤΕ... 1192 Α. ΑΜΕΡΙΚΗ... 10	4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1931 *Τελευτώντος ἡμέρας*
ΧΑΝΙΑ, ΕΤΟΣ ΚΘ'. ΑΡΙΘΜ. 4.522		ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ	ΑΡΙΘΜ. ΤΗΛ. 27—ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡ. 1

—Τηλεγράφημα, διὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ 'Ηρώου Σιατίστης.

ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Σιατίστης, τῆς Μακεδονίας, ἀπεστάλη, εἰς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Κρήτης, τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

«Εὐχαρεστηθῆτε, παρακαλοῦμεν, νὰ ἀνακοινώσητε, διὰ τοῦ Τύπου, καὶ διὰ παντός ἄλλου μέσου ὅτι, τὴν Κυριακήν, 8ην Νοεμβρίου, γανήσονται τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ 'Ηρώου τῆς Σιατίστης, πρὸς τιμὴν πεσόντων Κρητῶν, καὶ, Σιατιστιέων, κατὰ τὴν μάχην τῆς 4ης Νοεμβρίου 1912. Παρακαλοῦμεν, συνεπῶς, τοὺς γονεῖς, καὶ, τοὺς συγγενεῖς τῶν πεσόντων νὰ συμμετάσχουν, ἐπιστήμως, εἰς τὴν Τελετὴν, καθ' ἣν ὁ ἀποδοθῶσι τιμαὶ, εἰς τοὺς ἐνδόξους νεκρούς.

Πρόεδρος Κοινότητος
Γ. Νούσιος.

Το τεκμήριο είναι φιλική προσφορά
του κ. Μ. Μακριδάκη.

ΜΕ ΕΠΙΣΗΜΟΤΗΤΑ ΕΩΡΤΑΣΘΗ ΕΙΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΝ Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Εἰς ἀτμόσφαιραν ἐθνικῆς ἐξάρσεως ἡ Σιάτιστα εὐόρτασε τὴν 58^{ην} ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Τὴν ἐθνικὴν κυβέρνησιν ἐξεπροώπησεν εἰς τὸν εορτασμὸν ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου βορείου Ἑλλάδος κ. Γκαντώνας. Παρέστησαν δὲ ὁ διοικητὴς τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, ἀντιστράτηγος κ. Τζουβελέκης, οἱ νομάρχαι Κοζάνης κ. Κράγκρης καὶ Καστορίας κ. Δημόπουλος, ὁ ὑποστράτηγος κ. Μπονώτης, ὁ ἐπιθεωρητὴς χωροφυλακῆς ὑποστράτηγος κ. Ἀρφάνης, ἐπιζώντες ἀγωνισταὶ τῶν βαλκανικῶν πολέμων, ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα, τὴν 10.30 π.μ. εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐψάλη, χοροστατοῦντος τοῦ μητροπολίτου Σιανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολυκάρπου, ἐπίσημος δοξολογία, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὁ διδάσκαλος κ. Μ. Κουταίικας. Ὅλιγον ἀργότερον, ἐπίσημοι καὶ λαοὶ μετέβησαν εἰς τὸν λόφον «Καστράκι», ὅπου διεξήχθη ἡ μάχη καὶ ἀνηγέρθη ἥρων ὑπὲρ τῶν ποόντων, ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοαμερικανοῦ ἐκ Σιατίστης Ἀλεξίου Λιάκου. Ἐπικολούθησε σεμνὴ τελετὴ, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἀνεπέμφθη ἐπιμνημόσυνοι δέσεις ὑπὲρ τῶν πεσόντων κατὰ τὴν μάχην τῆς Σιατίστης καὶ κατετέθησαν στέφανοι εἰς τὸ ἥρων ὑπὸ τοῦ κ. Γκαντώνα, τοῦ σαματάρχου, τοῦ ἐπιθεωρητοῦ χωροφυλακῆς, τοῦ δημαρχοῦντος Σιατίστης καὶ ἐκπροσώπων ἐφεδροπολεμικῶν ὀργανώσεων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Μιχαὴλ Ἀνδριώτης, ἐκ Χαλκίδος, ἐκάνετο τότε τοῦ

ἐλληνικοῦ τάγματος, τοῦ ἑλαβε μέρος εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Σιατίστης, ἐξιστόρησεν ἐν καταφανεῖ συγκινήσει καὶ μετ' ὑλαφωρότητα τὰ διατρέξαντα γεγονότα εἰς τὴν περιοχὴν, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν διαταξὶν τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀντιπάλων στρατευμάτων καὶ εἰς τὴν τακτικὴν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Σιατίστης.

—Ἡ μάχη τῆς Σιατίστης, ὑπεργόμισεν ὁ γέρον ἀγωνιστής, εἶναι μία ἐκ τῶν φονικωτέρων, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότερων ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως, καθ' ὅσον διὰ τῆς νίκης τῶν ἐλληνικῶν ὁπλῶν ἐξασφαλίσθησαν τὰ ἀριστερὰ κῶτα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἡδραιώθη ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς δυτικῆς Μακεδονίας. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, τὰ ὅρια τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους θὰ εἶχον μεταβληθῇ καὶ σημαντικαὶ ἐπιπτώσεις θὰ ἐπὶ ἤρχοντο εἰς τὸν διεξυγόμενον τότε πόλεμον, πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὅλων τῶν βορείων τμημάτων μας.

Χαρακτηριστικῶς, ἐτόνισεν ὁ ὁμιλητής, ὅτι ἐν μόνον τάγμα τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, βοηθούμενον ἀπὸ τοὺς Σιατισταίους καὶ ἀπὸ ἀνταρτικὸν σῶμα ἐκ Κρητῶν ἀντεμετώπισε δυνάμιν 3.000 Τουρκαλβανῶν, τὴν ὁποίαν καὶ κατενίκησεν.

Ἡ νίκη αὕτη, κατέληξεν ὁ κ. Ἀνδριώτης, εἶναι μία ἐκ τῶν λαμπροτέρων τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ καὶ πρέπει νὰ καταλάβῃ θέσιν εἰς τὸ βιβλίον τῆς ἱστορίας μας.

Μετὰ τὴν ὁμίλιαν, ἡ ὁποία συνεκίνησε βαθύτατα τοὺς ἐπίσημους καὶ τὸν λαόν, ἐγένετο προσκλητήριον τῶν πεσόντων, ἐπὶ τῇ ἐνός λεπτοῦ σιγῇ καὶ ἀνεκρούσθῃ ὁ ἐθνικὸς ὕμνος.

ΜΕ ΕΠΙΣΗΜΟΤΗΤΑ ΕΩΡΤΑΣΘΗ ΕΙΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΝ Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Εἰς ἀτμόσφαιραν ἐθνικῆς ἐξάρσεως ἡ Σιάτιστα εὐόρτασε τὴν 58^{ην} ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Τὴν ἐθνικὴν κυβέρνησιν ἐξεπροώπησεν εἰς τὸν εορτασμὸν ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου βορείου Ἑλλάδος κ. Γκαντώνας. Παρέστησαν δὲ ὁ διοικητὴς τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, ἀντιστράτηγος κ. Τζουβελέκης, οἱ νομάρχαι Κοζάνης κ. Κράγκρης καὶ Καστορίας κ. Δημόπουλος, ὁ ὑποστράτηγος κ. Μπονώτης, ὁ ἐπιθεωρητὴς χωροφυλακῆς ὑποστράτηγος κ. Ἀρφάνης, ἐπιζώντες ἀγωνισταὶ τῶν

βαλκανικών πολέμων, εκπρόσωποι των τοπικών αρχών και άλλοι επίσημοι.

Συμφώνως προς το επίσημον πρόγραμμα, την 10.30 π.μ. εις τον μητροπολιτικόν ναόν του Αγίου Δημητρίου εψάλη, χοροστατούντος του μητροπολίτου Σισανίου και Σιατίστης κ. Πολυκάρπου, επίσημος δοξολογία, μετά την οποίαν εξεφώνησε τον πανηγυρικόν της ημέρας ο διδάσκαλος κ. Μ. Κουτσίκας³. Ολίγον αργότερον, επίσημοι και λαός μετέβησαν εις τον λόφον «Καστράκι», όπου διεξήχθη η μάχη και ανηγέρθη ηρώον υπέρ των πεσόντων, υπό του Ελληνοαμερικανού εκ Σιατίστης Αλεξίου Λιάκου⁴. Επηκολούθησε σεμνή τελετή, κατά την διάρκειαν της οποίας ανεπέμφθη επιμνημόσυνος δέησις υπέρ των πεσόντων κατά την μάχην της Σιατίστης και κατετέθησαν στέφανοι εις το ηρώον υπό του κ. Γκαντώνα, του σωματάρχου, του επιθεωρητού χωροφυλακής, του δημαρχούντος Σιατίστης και εκπροσώπων εφεδροπολεμιστικών οργανώσεων.

Εν συνεχεία ο κ. Μιχαήλ Ανδριώτης, εκ Χαλκίδος, δεκανεύς τότε του ελληνικού τάγματος, που έλαβε μέρος εις την απελευθέρωσιν της

³ Ν. Κώτσικας, πληροφορία Γ. Μ. Μπόντα

⁴ Την επομένη της Μάχης πολλοί από τους αμάχους*, όλων των ηλικιών, πήγαν στο πεδίο της μάχης. Ανάμεσα στη νεολαία, σύμφωνα με την προφορική μαρτυρία του συμπολίτη μας Κων/νου Μπόραβου, συνταξιούχου δημοδιδασκάλου, ήταν και ο ευεργέτης της πόλης μας Αλέξιος Γεωργίου Λιάκος (1894-1981). Η θέα των σκοτωμένων συγκλόνησε τον Αλέξιο Λιάκο. Όταν αργότερα ο Α. Λιάκος, πλούσιος πια, γύρισε από τις Η.Π.Α., όπου είχε μετά τον πόλεμο μεταναστεύσει, ανέθεσε σε καλλιτέχνη να σμιλέψει τη συγκλονιστική εκείνη εικόνα των νεκρών** στο μάρμαρο. Έτσι δημιουργήθηκε το Μνημείο της Μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου 1912 στο ύψωμα «Υπολοχαγού Καπιτσίνη», <το δημοσίευμα αναφέρει λανθασμένα το ύψωμα ως «Καστράκι»>.

* «Την επομένη της μάχης της Σιατίστης πολλοί πολίτες, μέσα στους οποίους και εγώ με τους φίλους μου, πήγαμε στο πεδίο της μάχης. Και οι μεν ηλικιωμένοι πήγαν, να ιδούν τον τόπο, στον οποίο έγινε η μάχη, εμείς δε οι μικροί την ηλικία να μαζέψουμε κάλυκες φυσιγγίων από γκράδες και μαρτίνια, που χρησιμοποιούσε ο στρατός, για τα παιχνίδια μας», έγραψε ο Ι. Τζιμόπουλος (**Η Απελευθέρωσις της Δυτικής Μακεδονίας...**σελ. 117)

«Σωρός πτωμάτων εις αρκετήν έκτασιν Τούρκων και ημετέρων φαίνονται ανάμικτα. Τούρκοι, Κρήτες πολεμισταί, πεζοναύται και στρατιώται μας ευρίσκονται αναμίζ συμπεπλεγμένοι και αλληλοφονεούμενοι διά λογχών, Κρητικών πασσαλίδων (μαχαιρών), υποκοπάνων, έτι και δια πυροβολισμών...», έγραψε ο Μ. Αναστασάκης (Η Μάχη της Σιατίστης, όπως την έζησεν...**)

Σιατίστης, εξιστόρησεν εν καταφανεί συγκινήσει και με γλαφυρότητα τα διατρέξαντα γεγονότα εις την περιοχήν, αναφερθείς εις την διάταξιν των ελληνικών και αντιπάλων στρατευμάτων και εις την τακτικήν, την οποία ηκολούθησαν οι Έλληνες διά την απελευθέρωσιν της Σιατίστης.

Η μάχη της Σιατίστης, υπεγράμμισεν ο γέρων αγωνιστής, είναι μία εκ των φονικοτέρων, αλλά και σπουδαιοτέρων από ιστορικής απόψεως, καθ' όσον διά της νίκης των ελληνικών όπλων εξησφαλίσθησαν τα αριστερά νώτα από τον εχθρόν και ηδραιώθη η απελευθέρωσις της δυτικής Μακεδονίας. Εν εναντία περιπτώσει, τα όρια του ελληνικού κράτους θα είχαν μεταβληθή και σημαντικά επιπτώσεις θα επήρχοντο εις τον διεξαγόμενον τότε πόλεμον, προς απελευθέρωσιν όλων των βορείων τμημάτων μας.

Χαρακτηριστικώς, ετόνισεν ο ομιλητής, ότι έν μόνον τάγμα του ελληνικού στρατού, βοηθούμενον από τους Σιατισταίους και από ανταρτικόν σώμα εκ Κρητών αντεμετώπισε δύναμιν 3000 Τουρκαλβανών, την οποίαν κατενίκησεν.

Η νίκη αυτή, κατέληξεν ο κ. Ανδριώτης, είναι μία εκ των λαμπροτέρων του ελληνικού στρατού και πρέπει να καταλάβη θέσιν εις το δεξιόν της ιστορίας μας.

Μετά την ομιλία, η οποία συνεκίνησε βαθύτατα τους επισήμους και τον λαόν, εγένετο προσκλητήριο των πεσόντων, ετηρήθη ενός λεπτού σιγή και ανεκρούσθη ο εθνικός ύμνος.

(Εφημερίδα Θεσσαλονίκης *MAKEΔONIA* φ. 6^{ης} /11/1970).

.....
Μεγαλοπρεπώς η Σιάτιστα εώρτασε την 59^η επέτειον της απελευθερώσεως της εκ του Τουρκικού ζυγού κατά την προπαρελθούσαν Πέμπτην 4 Νοεμβρίου

Συγκινητική ήτο η προσέλευσις των τεσσάρων Κρητών πολεμιστών της 4^{ης} Νοεμβρίου 1912 της μάχης της Σιατίστης, εις τους οποίους εδόθη ειδική θέσις και εγένετο συγκινητική υποδοχή.

.....
Την 12 μεσημβρινην εγένετο ενώπιον των επισήμων μεγαλειώδης παρέλασις, Προηγείτο η μουσική της Μεραρχίας και αμέσως η τετράς των τεσσάρων Κρητών οπλαρχηγών οι οποίοι ήσαν : Ιω. Μαυρογένης 83 ετών, Δημήτριος Μαυρογένης 77 ετών (πρώτοι εξάδελφοι), Γεώργιος Μιχαλοδημητράκης 82 ετών, του τάγματος Ηπίτου και Χαράλαμπος Δουλγεράκης-Κοδάτος 82 ετών με πλήρη κρητικήν στολήν, με παράσημα, κομπούραν, κρητικήν χαντζιάραν και γιαταγάναν....

Το απόγευμα και περί ώραν 3μ.μ. μεγάλη φάλαγξ αυτοκινήτων με επικεφαλής τον Σεβ, Μητροπολίτην κ. Πολύκαρπον, μετέφερε προσκυνητάς εις το ύψωμα λοχαγού Γ. Καπιτσίνη, εις την κορυφήν «Καστράκι» όπου εγένετο επιμνημόσυνος δέησις, προσκλητήριον πεσόντων⁵ και κατάθεσις στεφάνων υπό των σχολείων, σωματείων , προσκόπων κ.λπ.

.... Την επομένην οι Κρήτες αγωνισταί του 1912 ανεχώρησαν και ευχόμεθα του χρόνου να είναι πάλιν μαζί μας!

ΚΩΣ-ΠΕΣ

(Εφημερίδα Κοζάνης *ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ* φ.13^{ης} /11/1971).

⁵ το έτος 2015 τα ονόματα των νεκρών της μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου 1912 χαράχτηκαν σε τιμητική πλακέτα, η οποία φυλάσσεται στο «Ιερό Βήμα» του νεοαναγερθέντος Ναού του Αγίου Ελευθερίου στο ύψωμα «Υπολοχαγού Καπιτσίνη»

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1962

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
140

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

564. Περί καθιερώσεως της 4ης Νοεμβρίου ως ημέρας αργίας των Δημοσίων Καταστημάτων εν τη πόλει Σιατίστης (Κοζάνης). 1
565. Περί έρισεως της έορτης 'Αναλήψεως του Σωτήρος ως ημέρας αργίας των Δημοσίων Καταστημάτων εν τη κομοπόλει Πόρου—Τροιζηνίας. 2
566. Περί ηλικίας διαρισμού εις θέσεις κλάδου υπαλλήλων, διοικήσεως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως. ... 3
567. Περί καθιερώσεως των προτάσεων και του τρόπου διαρισμού του εν παρ. 4, 5 και 6 άρθρου 33 του Ν. Δ. 8971/1959 πρωτοδικείου του κλάδου διοικήσεως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως. 4
568. Περί διαιρέσεως δημοτικών σχολείων και διορθώσεως προγενεστερού υπ' αριθ. 106/17.2.62 (Φ.Ε.Κ. 30 τ. Α') 22.2.62) Β. Δ)τος. 5
569. Περί μεταβολών εις τὰς αρμοδιότητας 'Ελεγκτηρίων Ταμείων, συστάσεως και καταργήσεως 'Ελεγκτηρίων κλπ. 6
570. Περί εγκαταστάσεως εν τη 'Ελευθέρα Ζώνη Θεσσαλονίκης διοικητικής κατασκευής έτοιμων γενικών κτιρίων. 7
571. Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του υπ' αρ. 467/1961 Β.Δ. περί όστικτικών κέντρων και έλέγχου των ώων. 8
572. Περί συγκροτήσεως 'Εθνικής 'Επιτροπής διά την άνέγερσιν προτομής Γεωργίου Μαρίνου. 9

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Περί έγκρισσεως θύρεως υπό της 'Εμπορικής Τραπεζής της 'Ελλάδος Α. Ε. 'Ανταλλακτικού Ξένων Τραπεζογραμμάτων, εις τον νών λαμίνζ Κερκύρας. 10
- Περί περιορισμού του αριθμού των μελών της 'Εκκαθαριστικής 'Επιτροπής της Τραπεζής Χίου. 11
- Περί παροχής συμφώνου γνώμης της Νομισματικής 'Επιτροπής προς τὸ 'Υπουργείον 'Εμπορίου διά την έγκρισιν τροποποιήσεως τριών άρθρων του καταστατικού της Τραπεζής Μετοχικού Ταμείου Σαρταίου. 12
- ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΑΡΗΛΗΛΩΝ**
- Διόρθωσις παρηλόντων εις τὰ υπ' αριθ. 513, 524, 525) 1962 Β. Δ. αρμοδιότητας 'Υπ. Βιομηχανίας. 13

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 564

(1)

Περί καθιερώσεως της 4ης Νοεμβρίου ως ημέρας αργίας των Δημοσίων Καταστημάτων εν τη πόλει Σιατίστης (Κοζάνης).

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

"Έχοντας υπ' όψιν:

- 1) Τὸ άρθρον 50 παρ. 4 τοῦ Νόμου 1811/51 περί κώδικος καταστάσεως των δημοσίων διοικητικῶν υπαλλήλων,
- 2) Τὴν υπ' αριθ. 471/23.7.62 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου 'Επικρατείας, προτάσει τοῦ 'Ημετέρου ἐπὶ των 'Εσωτερικῶν 'Υπουργῶν, ἀπεφασίσαντος καὶ διατάξαντος:

"Ἀρδρὸν μόνον.

Ἡ 4η Νοεμβρίου ἀπέστειλε ἀπολυθερώσεως τῆς πόλεως Σιατίστης (Κοζάνης) ἀπὸ τὸν τοπικὸν ζυγόν, ἐν ἔτει 1912, ὁρίζεται ὡς ἡμέρα αργίας των δημοσίων καταστημάτων διὰ τὴν πόλιν ταύτην.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ των 'Εσωτερικῶν 'Υπουργῶν, διατεθέντων τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Κερκύρῃ τῇ 26 Αὐγούστου 1962

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

• ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Γ. ΡΑΛΛΗΣ

(2)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 565

Περί έρισεως της έορτης 'Αναλήψεως του Σωτήρος ως ημέρας αργίας των Δημοσίων Καταστημάτων εν τη κομοπόλει Πόρου—Τροιζηνίας.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

"Έχοντας υπ' όψιν:

- 1) Τὸ άρθρον 50 παρ. 4 τοῦ Νόμου 1811/1951 περί Κώδικος καταστάσεως των δημοσίων διοικητικῶν υπαλλήλων,
- 2) Τὴν υπ' αριθ. 438/1962 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου 'Επικρατείας, προτάσει τοῦ 'Ημετέρου ἐπὶ των 'Εσωτερικῶν 'Υπουργῶν, ἀπεφασίσαντος καὶ διατάξαντος:

"Ἀρδρὸν μόνον.

Ἡ ἡμέρα έορτασμοῦ τῆς 'Αναλήψεως τοῦ Σωτήρος ἐν τη κομοπόλει Πόρου—Τροιζηνίας τοῦ Νομοῦ 'Αττικῆς ὁρίζεται

«Περί καθιερώσεως της 4^{ης} Νοεμβρίου ως ημέρας αργίας των Δημοσίων Καταστημάτων εν τη πόλει Σιατίστης», ΦΕΚ 140/7-9-62

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 21 ΙΟΥΛΙΟΥ 1969

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
147

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 483

Περί μετονομασίας συνοικισμών, κοινοτήτων και θέσεων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

"Εχόντες υπ' όψιν τὰς διατάξεις τοῦ άρθρου 1 τοῦ Ν.Δ. τῆς 17/21-9-1926 περὶ μετονομασίας συνοικισμῶν, πόλεων καὶ χωριῶν, κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Ν. 4096/1929, ὡς ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ άρθρου 35 τοῦ Α.Ν. 1610/1935, «περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τῆς περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων νομοθεσίας», καὶ τοῦ άρθρου 55 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 864/1960 Β. Δ. τοῦ «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν», μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου Τοπωνυμιῶν ἐκφρασθεῖσαν κατὰ τὰς συνεδριάξεις αὐτοῦ τῆς 28 Ἀπριλίου καὶ 22 Μαΐου 1969, προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐκ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπερασπισμένη καὶ διατάσσομεν :

"Αρθρον μόνον.

Α'. Ἐν τῷ νομῷ Ἀχαΐας.

"Επαρχία Πατρῶν.

"Η Κοινότης Κόιμαρη μετονομάζεται «Κοινότης Ἐλ-
ληνικού».

Β'. Ἐν τῷ νομῷ Κιλίκης.

"Επαρχία Κιλίκης.

1. Αἱ παρὰ τῷ δήμῳ Κιλίκης κατωτέρω θέσεις μετονομά-
ζονται ὡς ἑξῆς : «Μπαζές Παπαδοπούλου» εἰς «Κήπος
Παπῶ», «Μπαζές Ζώγαν» εἰς «Κήπος Ζώγαν», «Μπαζές
Κανδῆλαν» εἰς «Κήπος Κανδῆλαν», «Γκίτσιαν» εἰς «Σι-
γανόν», «Σέλοβον» εἰς «Σεβαστόν», «Ἀκτασι» εἰς «Ἀ-
σπρίπτερον», «Νιβόρη» εἰς «Πλουμένον», «Στέλβον» εἰς
«Ἀσπένιον», καὶ «Ταλάκ» εἰς «Βοσκοτόπι».

2. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀγίας Περσικεύς θέσις
«Τσατρίκ» μετονομάζεται «Λιβαδάκι».

3. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀγιογερίου θέσις «Γύωμ» Σα-
βέτους μετονομάζεται «Γουροῖον».

4. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀγίου Μάρκου κατωτέρω θέ-
σεις μετονομάζονται ὡς ἑξῆς : «Παυδῶν» εἰς «Μαγυλόνκα-
πο», «Παπῶ Ἀσολαμάδες» εἰς «Παπῶ», «Χαραμάδες» εἰς
«Χαλάματ», «Κερά Λόφος» εἰς «Ἀράτης», «Καϊνάν»
εἰς «Πηγή», «Καβῆ» εἰς «Λοικ», καὶ «Ἀρτά Κεράν» εἰς
«Μαύρη Ζώνη».

5. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀχρίτα κατωτέρω θέσεις μετο-
νομάζονται ὡς ἑξῆς : «Κραστά» εἰς «Κόκκινη Κορφή»,
«Μαγυλῶδες» εἰς «Συνουκί», «Μπουγυλῶ» εἰς «Μουστά-

κ», «Βλαντῆ» εἰς «Κορφοβούν» καὶ «Στενὰ Βλαντα-
γῶ» εἰς «Περάσμηκ».

6. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀμαράντων θέσις «Κουρί»
μετονομάζεται «Δάσος».

7. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀναβροῦ θέσις «Βιρίαν» μετο-
νομάζεται «Σφύρα».

8. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀνθοφότου κατωτέρω θέσεις
μετονομάζονται ὡς ἑξῆς : «Μπαίρικ» εἰς «Ἀνήφορος» καὶ
«Τατῆρια» εἰς «Λιβάδι».

9. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀντιγονίας κατωτέρω θέσεις
μετονομάζονται ὡς ἑξῆς : «Γραδίτσα» εἰς «Χαλῆ»,
«Τσαλίκ» εἰς «Σαλῆ», «Ἰαλῶν» εἰς «Γαλῶν», «Τορ-
σελῆ» εἰς «Παλάτι», «Πέζιμι» εἰς «Ρευατάκι» καὶ «Ἀλκο-
λῆ» εἰς «Κορφή».

10. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀξιοχωρίου θέσις «Κιστροῦ
Ὀβασί» μετονομάζεται «Γέφυρα».

11. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἀσπριν θέσις «Τσατρίκ»
μετονομάζεται «Ἀγρόκτημα».

12. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Βαρυχωρίου κατωτέρω θέ-
σεις μετονομάζονται ὡς ἑξῆς :

«Κουρί» εἰς «Δασάκι», «Μπετρίλη» εἰς «Ἀργοντάκι»,
«Καζανόβον» (X 410 - Υ 370) εἰς «Κακόνεμα», «Καζανό-
βον» (X 423 - Υ 375) εἰς «Ἀπλωμα», «Μπετρίλη» (X 427-
Υ 365) εἰς «Βρόση», «Ἀβρέτ Χισόρ» εἰς «Γυναικόκοστρον»,
«Σουρτάρε» (X 432 - Υ 388) εἰς «Πηγή», «Σουρτάρε»
(X 424 - Υ 390) εἰς «Ὀργωμ», «Ἀσίτ Μαχαλῆ» εἰς
«Συνουκί Ἀσία», «Μπαρά» εἰς «Αὔλα», «Σελειμῆ» εἰς
«Σέληνος» καὶ «Ἀρτῶν» εἰς «Πηλομένον».

13. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Γαλλικού θέσις «Καβῆ»
μετονομάζεται «Λευκόνεμα».

14. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Γερακίου κατωτέρω θέσεις
μετονομάζονται ὡς ἑξῆς : «Παλῆ» εἰς «Παλάτι», «Δο-
γάντ» εἰς «Γεράν» καὶ «Ἀσῆ» εἰς «Κορφή».

15. Ἡ παρὰ τῇ Κοινότητι Δροσάτου θέσις «Τσατρίκ»
μετονομάζεται «Βίγλα».

16. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἐλκηνίου κατωτέρω θέσεις
μετονομάζονται ὡς ἑξῆς :

«Κοτῆ Μαχαλῆ» εἰς «Μεγάλη Συνουκί», «Νεοκωπο-
λῶν» εἰς «Ἐνέκ Χαλῶματα», «Κυλῶν» εἰς «Ροδόκε»,
«Μουσαλῆ» εἰς «Φωτεινὸν Ρέμα», «Κροσταλῆ» εἰς «Κρο-
στῆ Χαλῶματα», «Κυλῶν» (X 815 - Υ 445) εἰς «Ροδό-
κε», «Ὀρονόμπεκη» εἰς «Σιλάδες» καὶ «Πατῶν» εἰς
«Μάνδρα».

17. Αἱ παρὰ τῇ Κοινότητι Ἐπεσφόρου κατωτέρω θέσεις
μετονομάζονται ὡς ἑξῆς : «Γαβῆ» - «Μῦλον» εἰς

14. Η παρά τη Κοινότητι Ρυζίου θέσις «Καραγίσιαν» μετονομάζεται «Φυλάκας».

15. Αι παρά τη Κοινότητι Σαρδ κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Σκρέναν» εις «Κροσόν», «Βελεράτσι» εις «Κροσόν», «Κουβεράτσι» εις «Αγλαδάριον», «Μερά Γκοντάτσι» εις «Μέσσιον», «Ζιντινίτσι» εις «Ζωήν», «Κουρίτσι» εις «Κορίτσι», «Βάλε Ράτσι» εις «Κρούρεμ», «Γκρόσι» εις «Νοντρίν», «Μπίμπι» εις «Σκόντσεμ», «Ρίπα Κάτσι» εις «Γράτσι», «Ρεπά Γκόρτσι» εις «Γωργίτσι», «Τσερότσι» εις «Καρασιότι», «Σκόρτσι Τρεζιμίτσι» εις «Ραχόλτσι», «Ριντογιάντσι» εις «Κορσέδρι», «Ρέπι Κόρτσι» εις «Αλφόντσι», «Λότσι» εις «Αμπέλι», «Ρεπά Βότσι» εις «Βότσι», «Πότσι» εις «Πέταλλον», «Βάλε Μάτσι» εις «Μακρότσι», «Μπουλιγκάτσι» εις «Μεταχάτσι», «Βάλε Ντι Τόβρι» εις «Ναρθογιάν», «Βάλε Μάτσι» εις «Μάδρι», «Λουγιάντσι» εις «Κορσούτσι», «Βάλε Μάτσι» εις «Πατρίτσι», «Τονόλα Μάτσι» εις «Γουάντσι», «Ντότσι» εις «Παλάντσι», «Βάλε Μάτσι» εις «Αντιμότσι», «Ποτρίτσι» εις «Βοσόντσι», «Ποτρίτσι» εις «Γόβρι», «Γουάντσι» εις «Λυόν», «Πουλάτσι» εις «Ποτρίτσι», «Μότσι» εις «Μόντσι» και «Νότσι Ντατσι» εις «Σκιντόν».

16. Αι παρά τη Κοινότητι Τυμπάσι κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Πετονότι» εις «Καρότσι», «Πότσι» εις «Ρεματίτσι», «Καργάτσι» εις «Φυλάκας», «Γεντζ Κούτσι» εις «Επιταγίτσι» και «Κούρσι Τεπά» εις «Ανταβόντι».

17. Αι παρά τη Κοινότητι Φανού κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Κορμολότσι» εις «Αμμουδιάν», «Κοτζί Κορίτσι» εις «Βοσόντσι», «Σκόλι» εις «Αμάντι», «Τοχότσι» εις «Καμύλτσι», «Μαγιαδόντσι» εις «Φανότσι», «Ντουλάτσι» εις «Φήρτσι», «Αρτσι Σαπύ» εις «Κρήβι», «Κριμάντσι» εις «Κρεμάντσι», «Μποτσολίτσι» εις «Πετονιά», «Αρ. Μπουλάτσι» εις «Δεδρόν» και «Γουάι-Ντατσι» εις «Αλτσι».

18. Αι παρά τη Κοινότητι Φυλάκας κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Λέτσι» εις «Φοντολίτσι», «Γόβρι» εις «Πήρι», «Μαυρότσι» εις «Μοντοσίτσι», «Γουότσι» εις «Γουότσι», «Γρόβιτσι» εις «Πετονόντι», «Νηπύ» εις «Παραμύτσι», «Ουμάντσι» εις «Δασιόντι», «Κουρίτσι» εις «Δασιόντι» και Βίτσι» εις «Πήρι».

Έν τω Νομό Κοζάνης.

Επαρχία Βολού.

1. Αι παρά τῷ Δήμῳ Σαχισίτις κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Κορβέναν» εις «Κόκκινα Χάματα», «Τζανά Μπαχίτσι» εις «Αγιάθτσι», «Βήλτσι» εις «Παγιάν», «Τσόντσι» εις «Τσόντσι», «Πάβτσι» εις «Ανόμετσι», «Ταράχ Μπουνίτσι» εις «Βήρτσι», «Ταβάρτσι» εις «Ρέτσι», «Τζάβ Καρανίτσι» εις «Σκοπίαν», «Κοντοσίτσι Στάτσι» εις «Στάτσι», και «Γερνισίτσι» εις «Υπέρυ Καντισίτσι».

2. Αι παρά τη Κοινότητι Αγκισμάτσι κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Ταβάρτσι» εις «Κουάδνι» και «Πέτσι» εις «Ρεματίτσι».

3. Η παρά τη Κοινότητι Άγιον Αναργύριαν θέσις «Ηνακίον» μετονομάζεται «Δάσιον».

4. Αι παρά τη Κοινότητι Αρδοχωρίου κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Κόπατσι» εις «Ουρόντι» και «Μπουρτζι Ντατσι» εις «Νερότσι».

5. Αι παρά τη Κοινότητι Αλιόμονος κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Πεζάτσι Κολόβι» εις «Ελεν-Θερό», «Βιντιάτσι» εις «Εσούχι» και «Μπαχίτσι» εις «Ουχόχ».

6. Αι παρά τη Κοινότητι Ανώστης κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Παζόμτσι» εις «Μικρό Ρέτσι», «Κατρί Πασι» εις «Ανθότσι», και «Ζουάβτσι» εις «Βοσόντσι».

7. Η παρά τη Κοινότητι Αξιοκάστρου θέσις «Τσερβέν» μετονομάζεται «Διαστούρι».

8. Αι παρά τη Κοινότητι Άσπροβίλας κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Νταλχοράν» εις «Λότσι» και «Σίτσι» εις «Βούλτσι».

9. Αι παρά τη Κοινότητι Αγγερίν κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Κορβόγκος» εις «Πουράντι», «Μπαχίτσι» εις «Ράχτσι», «Τζουτζίτσι» εις «Δασιόντι», «Μπάτσι» εις «Κουάδνι», «Μπόμπιτσι» εις «Ασπορέμ» και «Τσουμέτσι» εις «Μεγάλη Ράχτσι».

10. Η παρά τη Κοινότητι Βελανιδιάς θέσις «Γλαντζέβον» μετονομάζεται «Ποτίτσι».

11. Αι παρά τη Κοινότητι Βουζορίνας κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Καραούλι» εις «Πατρή» και «Σκότσι» εις «Γαλήν».

12. Αι παρά τη Κοινότητι Βουθό κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Πραμορίτσι» εις «Ρέτσι», «Καραούλι» εις «Σκοπίαν», «Σταρβότσι» εις «Μαύρη Ράχτσι» και «Νιρκίτσι» εις «Κονήν».

13. Αι παρά τη Κοινότητι Γαλατινής κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Καρά Όρμάν» εις «Μαυρόλτσι», «Βουζόλτσι» εις «Κουροζόλτσι», «Μικρό Γουότσι» εις «Τσιματίτσι», «Τομπάν Κλαβί» εις «Κλαβέρ», «Κουστέρνι» εις «Κουροπέτσι», «Γκαμέτσι» εις «Πολύκορπον», «Μπεγίτσι» εις «Κορμύχι» και «Καλνιέροβον» εις «Βοσκοτόπι».

14. Αι παρά τη Κοινότητι Δαμασκηνάς κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Πράμορι» εις «Παλαιόμυλν» και «Μπουτότσι» εις «Αγιόντι».

15. Αι παρά τη Κοινότητι Διαλεκτό κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Μποζόλτσι» εις «Παναγιάν», «Ταμπουρίν» εις «Γιτέν» και «Σίτσι» εις «Βούλτσι».

16. Η παρά τη Κοινότητι Διλόφου θέσις «Βαρέγγα» μετονομάζεται «Προφήτσι».

17. Αι παρά τη Κοινότητι Διχειμάρου κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Γκούγκιαν» εις «Ανιό Κάτσι» και «Ρέτσι» εις «Δασύλλν».

18. Αι παρά τη Κοινότητι Δραγάσι κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Καραούλι» εις «Σκοπίαν», «Οβότσι» εις «Λοχαύ Κουανί», «Πεζαρί» εις «Σταυροδρόμι», «Όρτσι» εις «Ορόθμον», «Γκάτσι» εις «Αγιάνν» και «Βαρέλν» εις «Άγιος Μήτσι» και «Νέτσι» εις «Δέτσι».

19. Αι παρά τη Κοινότητι Δρυοβούλου κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Γκούγκιαν» εις «Γέμμα Βασιλίστσι», «Κουτσούλν» εις «Δροσέρν», «Χάμπιτσι» εις «Ραχόλν», «Ντουβμισίτσι» εις «Άγια Παρασκευή» και «Μπέτσι» εις «Δεζαμίν».

20. Η παρά τη Κοινότητι Έρατόρας θέσις «Μετρίτσι» μετονομάζεται «Προφήτσι».

21. Αι παρά τη Κοινότητι Ζώνης κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Πέτσι» εις «Άγιος Ήλιαν» και «Γκαρμίσποβον» εις «Ράχτσι».

22. Αι παρά τη Κοινότητι Καλονερίου κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Νεράτσι» εις «Ράχτσι» και «Τζέρι» εις «Κότσι».

23. Αι παρά τη Κοινότητι Κορυφής κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Μπέτσι» εις «Βούλτσι» και «Μπάμπι» εις «Καταστέρι».

24. Η παρά τη Κοινότητι Λουκομίου θέσις «Γκερίτσι» μετονομάζεται «Νεροτήν».

25. Η παρά τη Κοινότητι Μεσολόγγου θέσις «Πιστόρι» μετονομάζεται «Διάβ».

26. Αι παρά τη Κοινότητι Μόρφης κατωτέρω θέσεις μετονομάζονται ως εξής : «Μπαργάν» εις «Γουμνί» και «Πραμόρι» εις «Ρέτσι».

27. Αι παρά τη Κοινότητι Νεαπόλεως κατωτέρω θέσεις

Μετονομασία της θέσεως «Γκραντίστη» εις «Υπολοχαγού Καπιτίν», ΦΕΚ 147/31-7-1969

(τα ΦΕΚ μας γνώρισε και παραχώρησε ο κ. Γ. Μ. Μπόντας)

Πριν λίγα χρόνια, το 2012, χρονιά που γιορτάζαμε τα 100χρονα της απελευθέρωσης της Σιάτιστας από τον οθωμανικό ζυγό, διάβασα πολλές εφημερίδες του 1913 καθώς και δημοσιευμένες αναμνήσεις ανθρώπων που είχαν γράψει την Ιστορία εκείνης της εποχής.

Για ειδικότερους λόγους έρευνας εστίασα την προσοχή μου στον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες γιόρτασαν το 1913 την 1^η επέτειο της απελευθέρωσής τους.

Τότε ήταν που, ύστερα από την ανάγνωση του δημοσιεύματος της εφημερίδας ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ φ.5ης/11/1913 καμάρωσα την **αρχοντιά και το ήθος** των σιατιστινών προγόνων μας του 1913.

Τα ίδια αισθήματα ξανάνιωσα φέτος, όταν πληροφορήθηκα ότι η συμπατριώτισσά μας κ. Ναούμα Ταχμιντζή δώρισε στην πόλη μας την εκκλησία του Αγίου Ελευθερίου!⁶

Το κείμενο της δήλωσής της στον τοπικό ραδιοσταθμό radiosiatista: «...Ο τόπος εδώ ψηλά στο Καστράκι⁷ είναι τόπος ιερός, τόπος θυσίας' όμως έλειπε ένα καντήλι, μια γωνιά που ν' ανάβουν το κεράκι τους όσοι ανηφορίζουν κάθε Νοέμβρη και τιμούν τους ήρωες που έπεσαν για την Απελευθέρωση της Σιάτιστας. Τώρα οι ήρωες αυτοί θα έχουν το εκκλησάκι τους. Είναι ο Άγιος Ελευθέριος, είναι μια δέηση, μια προσευχή όλης της Σιάτιστας για την ανάπαυση των ψυχών τους...», ήταν, για μένα, βαθιά ανθρώπινο και μεγαλόκαρδο, δήλωνε τη συνέχεια μιας παράδοσης που θέλει τους Σιατιστινούς να αναγνωρίζουν και να τιμούν όσους τους ευεργετούν, έστω και με καθυστέρηση κάποιες φορές.

Με τη δωρεά της η κ. Ναούμα Ταχμιντζή εκπλήρωσε ένα δικό της τάμα, αλλά, αποδίδοντας φόρο τιμής στους πεσόντες της μάχης της 4ης Νοεμβρίου 1912, εκπλήρωσε και την ηθική υποχρέωση ολόκληρης της Σιάτιστας στους ήρωες αυτούς.

(Ζωγράφου Αικατερίνη, *Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΣΤΟ ΎΨΩΜΑ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΥ Γ.ΚΑΠΙΤΣΙΝΗ*, αναδημοσίευση από την ιστοσελίδα www.siatistanews.gr).

⁶ η εκκλησία τοποθετήθηκε σε ένα από τα πεδία της Μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου, το ύψωμα Υπ'χού Γ. Καπιτσίνη, και εγκαινιάστηκε στις 31/8/2016

⁷ στο ύψωμα Υπ'χού Γ. Καπιτσίνη

Με λαμπρότητα και επισημότητα η Σιάτιστα γιόρτασε τα 104 χρόνια από την απελευθέρωσή της από τους Τούρκους με σειρά εκδηλώσεων.

Την Πέμπτη 3 Νοεμβρίου τελέστηκε εσπερινός στον Ιερό Ναό Αγίου Ελευθερίου στο λόφο του Υπολοχαγού Καπιτσίνη από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Σισανίου και Σιάτιστας κ.κ. Παύλο και τον Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ.κ. Δαμασκηνό. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση, κατάθεση στεφάνων στο Ηρώο πεσόντων και σύντομη ομιλία από τον λαογράφο και πρώην Διευθυντή της Μανουσείου Δημόσιας Βιβλιοθήκης Σιάτιστας κ. Γεώργιο Μπόντα. Παρόντες στην εκδήλωση ήταν ο Δήμαρχος Βοΐου, Αντιδήμαρχοι, Δημοτικοί και Τοπικοί Σύμβουλοι, ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Σιάτιστας, Πρόεδροι και Εκπρόσωποι συλλόγων Κρητών, απόγονοι αγωνιστών της μάχης της 4^{ης} Νοεμβρίου και Πρόεδροι Συλλόγων της Σιάτιστας.

Το βράδυ της 3^{ης} Νοεμβρίου η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου Χανίων πραγματοποίησε το καθιερωμένο Κρητικό γλέντι στο ξενοδοχείο «ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ» παρουσία της Δημοτικής Αρχής και του Συλλόγου Βοϊωτών Κοζάνης.

Κατά την έναρξη της βραδιάς έγινε ανταλλαγή δώρων μεταξύ του Δημάρχου Βοΐου Δημητρίου Λαμπρόπουλου και του Προέδρου της Ομοσπονδίας Γιάννη Τερεζάκη, των Προέδρων Συλλόγων Κρητών και του Προέδρου του Συλλόγου Βοϊωτών Κοζάνης. Ακολούθησε παρουσίαση κρητικών χορών από το χορευτικό τμήμα της Ομοσπονδίας, ενώ όλοι οι παρευρισκόμενοι γλέντησαν υπό τους ήχους της Κρητικής λίρας και γεύτηκαν παραδοσιακά κρητικά φαγητά και σιατιστινό κρασί.

Ανήμερα της 4^{ης} Νοεμβρίου το πρωί τελέστηκε επίσημη δοξολογία στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Δημητρίου χοροστατούντος του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Σισανίου και Σιατίστης κ. κ. Παύλου και του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ.κ. Δαμασκηνού.

Ο πανηγυρικός της ημέρας εκφωνήθηκε από τον κ. Ιωάννη Πορπόρη, εκπαιδευτικό, ο οποίος αναφέρθηκε στα ιστορικά γεγονότα της 4^{ης} Νοεμβρίου του 1912.

Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση στο Ηρώο των πεσόντων στην Πλατεία Τσιστοπούλου και κατάθεση στεφάνων

Οι εκδηλώσεις κορυφώθηκαν με τη μεγάλη παρέλαση στην κεντρικό οδό Μεγ. Αλεξάνδρου, από μαθητές της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης του Δήμου Βοΐου, μέλη Συλλόγων της Κρήτης, του Συλλόγου Βοιωτών Κοζάνης «Η Αγία Παρασκευή», του σώματος εθελοντριών – νοσηλευτριών του Περιφερειακού Τμήματος Κοζάνης του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και της Φιλαρμονική του Δήμου Βοΐου.....

(Αποσπάσματα από το ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ του Δήμου Βοΐου της 5^{ης}/11/2016).